

KIHÍVÁSOK ÉS KAPASZKODÓK

A Magyar Pszichoanalitikus Egyesület XXVIII. konferenciája

2022. szeptember 23-24.

Kedves Kollégák, Tisztelt Érdeklődők!

Nagy öröm számomra, hogy a múlt év sikeres online konferenciája után, ebben az évben visszatérhetünk régi hagyományunkhoz, és ismét személyesen rendezhetjük meg egyesületünk éves, szakmai rendezvényét, immáron 28. alkalommal. A cím, „Kihívások és kapaszkodók”, egyszerre kelti az aktualitás és az örök-emberi asszociációit, és ezzel elég tág projekciós felületet hoz létre, mely képes a legkülönbözőbb témákat bevonítani. És így is történt: gazdag programkínálattal találkozhat az érdeklődő, amely egyszerre célozza a legszűkebb szakmai kört – a Magyar Pszichoanalitikus Egyesület tagjait és kandidátusait –, a mentális egészségügyben dolgozók szélesebb rétegeit, továbbá a pszichoanalízis iránt érdeklődő, gondolkodni vágyó nagyközönséget. Konferenciánk előadói is, ennek megfelelően, különböző háttérből érkeznek. Összeköt bennünket azonban a pszichoanalízis iránti tartósabb érdeklődés, mely tömören fogalmazva abban ragadható meg, hogy mikor a világról vagy az emberről gondolkodunk, vagy mikor az emberi viselkedést elemezzük, akkor figyelembe vesszük a gondolkodást, érzelmi életet és viselkedést jelentős mértékben meghatározó tudattalan tényezőket.

A programfüzet tanúsága alapján a konferencia műfaji szempontból is változatos. Egyszerre találunk majd előadást, műhelyt, kerekasztalt, és szakmai munkaközösséget bemutató ülést is. A globális civilizáció értékei közé tartozik, hogy kimozdulnunk sem kell otthonunkból, és mégis könnyen hozzáférhetünk a legkülönbözőbb ismeretekhez. De, miként arra több, a témával kapcsolatos szakirodalom is felhívja a figyelmet, a személyes találkozás jelentős mértékben járulhat ahhoz, ami tudásunkat, ismereteinket és tapasztalatainkat – a szó hangsúlyosabb értelmében - emberivé teszi. Konferenciánk személyes tere – miként azt a műfajok és előadók sokszínűsége is mutatja - változatos lehetőséget teremt a kérdésre, a párbeszédre, a vitára, sok személyes találkozásra – színvonalas, emberi élményre.

Gyorsan változó világunk gyakran állít olyan kihívások elé bennünket, amelyekkel – néha úgy érezhetjük – nehéz megbirkóznunk. Ezért is örvendetes, ha vannak olyan lehetőségek, amelyek, a sok bizonytalanság és tragédia közepette is, képesek kapaszkodókat nyújtani. A pszichoanalitikus tudásról folyó, személyes eszmecsere kerestül konferenciánk egy ilyen lehetőséget teremt. Kívánom, hogy minél többen és minél jobban tudjanak élni vele!

Schmelowszky Ágoston

a Magyar Pszichoanalitikus Egyesület elnöke

Düll Andrea

Pszichoanalízis és környezetpszichológia: nyitható a „tudattalan cipzárja”?

PLENÁRIS ELŐADÁS

Intézetigazgató egyetemi tanár, az MTA doktora

ELTE PPK Ember-Környezet Tranzakció intézet

A pszichoanalízis és a környezetpszichológia (ember-környezet tranzakciótudomány²) gondolatainak összekapcsolása annak ellenére kihívás, hogy például az építészeti tervezés(elmélet) kapcsolata a pszichoanalízissel nem gyökeresen új: Freud nézetei például fontos inspirációt jelentettek többek között Lewis Mumford városelméletének kidolgozásához, illetve a másik oldalról, egyre több pszichoanalitikus dolgozik a valós téri kontextussal, vagyis manapság „a pszichoanalízis kimegy az utcára, hogy találkozzon az emberekkel”³.

A környezetpszichológia alaptézise, hogy a szociofizikai ember-környezet kapcsolat nem tudatosuló természetű. Erre számos pszichoanalitikus teóriában is találunk utalást, és nemcsak az otthonnal, mint elsődleges, pszichológiailag kitüntetett környezettel kapcsolatban, hanem például az építészet / épített környezet / táj és a tudattalan metaforikus viszonyáról is. A pszichoanalitikus gondolkodást a földrajztudomány és környezetpszichológia kapcsolódásában is tetten érhetjük. A geográfia egyes részterületei, pl. a pszichiátriai földrajz vagy a humán geográfia (amelynek a helykötődés és a helyidentitás fogalmainak megalapozását köszönhetjük), sok tekintetben a pszichoanalízis elveire alapozva alakultak ki. A helykötődés / helyvesztés értelmezésében számos párhuzam lelhető fel a tárgy- és helyvesztés és a fontos személyek elvesztésének hatására létrejövő gyász munkában, de a két folyamat különbségeinek megértése legalább ennyire lényeges, mind elméletileg, mind a terápiás folyamat szempontjából.

A pszichoanalitikus gondolkodás tehát jelen van a környezetpszichológiában. Az ember-környezet tranzakciótudományi gondolkodás a pszichoanalízis számára azért is érdekes lehet, mert az egyéni folyamatoktól (pl. belső tájak működése) a csoportfolyamatokon (helyidentitás) keresztül a globális problémákig (pl. ökoszorongás) ível át. Az előadásban áttekintjük a környezetpszichológia és a pszichoanalízis kapcsolódási lehetőségeit történeti, fogalmi és módszertani szempontokból, az elméletektől a gyakorlati, terápiás munkáig.

dull.andrea@ppk.elte.hu

¹ Utalás Ancsel Éva gondolatára: „*A pszichoanalitikus az a szakember, aki képes a tudattalant kigombolni. Annak pedig belső gombolása van. De mit kezd a cipzárral?*” Ancsel Éva (2014). Ancsel Éva összes bekezdése az emberről. Budapest: Kossuth.

² Düll Andrea (2022): A környezetpszichológiától az ember-környezet tranzakciótudományig – áttekintés az elmúlt (majdnem) 30 évről. Magyar Pszichológiai Szemle 76(3-4):727-745. DOI:10.1556/0016.2021.00050

³ Benvenuto, B. 2004: „A pszichoanalízis kimegy az utcára, hogy találkozzon az emberekkel”. Csabai Márta interjúja Bice Benvenutoval. Thalassa, 15(1), 73–79.

Balázs Ambrus

Bepillantás Edna O'Saughnessy klinikai munkásságába: A Felettes-Én normális és abnormális formái

Előadás

klinikai szakpszichológus, pszichoterapeuta

Malom rendelő

Edna O'Saughnessy (1924-2022) a modern, brit poszt-kleiniánus iskola képviselői közé tartozott. Pályatársai voltak többek között John Steiner, Ron Britton, Elizabeth Spillius. Az 50-60-as években képződött ki először gyerekterapeutának a Tavistock Intézetben, majd a Brit Pszichoanalitikus Társaságban vált először pszichoanalitikussá, majd kiképzővé és tiszteletbeli taggá. Szupervizorai között volt Betty Joseph, Hanna Segal, Herbert Rosenfeld.

Az előadásban O'Saughnessy egy 1999-es cikke (Relating to the Superego) kerül bővebb bemutatásra, melyben a szerző miután áttekinti Freud, Abraham, Klein írásait, Bion „az Ént pusztító Felettes-Én” (*ego-destructive superego*, Bion 1959) fogalmából kiindulva különbséget tesz a Felettes-Én normális és abnormális formái között. Míg a normális formák a gyerekkorból származó tartalmazott élményekből épülnek fel, addig az abnormális formák a tartalmatlan, disszociált élményekből. Mindkét Felettes-Én felülről figyeli az Ént, de az abnormális formák pusztítják az Ént, a Tárgyat és a kapcsolatot, lehetetlenné teszik a tapasztalatokból való tanulást, valamint egy olyan áttételi helyzetet kényszerítenek ki, ahol a páciens és az analitikus egymáshoz csak, mint abnormális Felettes-Énekhez tudnak viszonyulni. Az abnormális Felettes-Én formák disszociálódnak az olyan Én funkcióktól, mint az emlékezet, a kíváncsiság, megértés, ily módon az átdolgozás nem elérhető. O'Saughnessy két eseten keresztül szemlélteti a jelenséget, és leírja, hogy hogyan sikerült változást elérnie a kleini-bioni munkamódot használva.

Az előadásban ezt a folyamatot követjük nyomon, majd az előadó megpróbálja az O'Saughnessy féle esetek történéseit a kapcsolati pszichoanalízis keretein belül is újraértelmezni.

ambrus_balazs@yahoo.co.uk

Bokor László

Az explicit és implicit tánca

A mentalizáció és az interszubjektivitás evolúciós kontextusba helyezésének klinikai vonatkozásai

Előadás

kiképző pszichoanalitikus, pszichiáter, pszichoterapeuta,

MentalPort Pszichoanalitikus Pszichoterápiás Módszertani Intézet

Az analitikus intervenciók kiszélesedő spektrumát nehéz lenne egységes rendszerbe foglalni. Közös jellemzőként az affektusvezérelt és a kognitív folyamatok *elég jó* egyensúlya, Fosshage (Fosshage 2004, 49. o.) szerint „egy explicit és implicit tánc” emelhető ki.

Az affektusvezérelt folyamatoknak felelnek meg a primer folyamatok (Freud), az automatikus vagy implicit mentalizáció (Fonagy), az implicit-procedurális memória (pl. Gallesi) által szerveződő válaszok. Közös vonásokat mutatnak az affektusvezérelt strukturálatlan tömegek reakcióival, a szerelem állapotának folyamataival és a hipnotikus állapot jellemzőivel. Ezen ősi működési módokra épülnek rá a humánspecifikus kognitív folyamatok. A kettő kölcsönhatásrendszerére épül a humánspecifikus mentális működés és viselkedésszerveződés valamennyi társas kapcsolati dinamikája.

Az ember ultrakooperatív lény. Az evolúció során a hímek és a nem vér szerinti gondozók utódgondozásba történő bekapcsolódása nyitotta meg ennek az útját és vezetett az interszubjektivitás és a kontrollált (explicit) mentalizáció létrejöttéhez. Az ember képessé vált megérteni a másik elméjét, ami evolúciós előnyhöz vezetett, elősegítve a kooperáció ugrásszerű további fejlődését. Versenyelőnyt biztosított, miközben maga a verseny is fejlesztette.

Fonagy szerint a mentalizálás során oda-vissza mozgunk az automatikus és a kontrollált mentalizáció között. Vagyis az analízis alatt megfigyelt (páciensé) és válaszként kialakított (analitikusé) viszonyulások egy ősi és egy később kifejlődött humánspecifikus rendszer tánca.

Az evolúciósan ősi kommunikáció a válasz gyorsaságát biztosítja. Egyéni szinten a regresszióval, társas szinten strukturálatlan tömegfolyamatok erősödésével arányos mértékű. A humánspecifikus, lassabb kognitív működések filo- és ontogenetikusan később kifejlődő, explicit-deklaratív folyamatokban válnak megfigyelhetővé. Társas helyzetekben biztosítják a szociális rendszerek működését, a kreatív közösségi aktivitásokat, a szolidaritást.

A regresszió egyrészt egyéni (ontogenetikus) szinten korábbi fejlődési fázisra történő visszalépés, másrészt filogenetikusan társas szintű, korábban adaptív működési mód aktiválódását is jelenti. Az egyéni mellett az ember falkalény (Homo chohors) aktivitásai is mobilizálódnak. Az utóbbi a gyors és közös reakciók révén (katasztrófahelyzet, háború, társadalmi krízis) adaptív értékek hordozója is lehet.

A pszichoanalitikus klinikumban a regresszív állapotok, traumás dinamikai mintázatok esetén hangsúlyossá válhat az a terápiás technikai szempont, hogy a beavatkozás a mentalizáció *elég jó* explicit és implicit táncára épüljön.

laszlo.bokor@mentalport.hu

Csáky-Pallavicini Zsófia¹, Sonnevend Mária,² Schwanner Zita³, Kárpáti Judit⁴, Pap Erika⁵

Kötélékek és kapaszkodók terápiás kapcsolatban és teamben - Az ambuláns keretek közt folyó komplex gyermekpszichiátriai rehabilitációs munka kihívásai és lehetőségei

Szakmai műhelyek bemutatkozása

¹klinikai szakpszichológus, pszichoterapeuta, ²gyermek- és ifjúságpszichiáter szakorvos, pszichoterapeuta, ³tanácsadó szakpszichológus, ⁴klinikai neuropszichológus, ⁵klinikai szakpszichológus

Murmo Szakpszichológiai és Művészetterápiás Központ

2015 óta működő, egyre bővülő szakmai műhelyünk olyan gyermekpszichiátriai rehabilitációs profilú gyermekek és serdülők terápiáját vállalta fel, akik hozott nehézsége messze túlmutat a szokványos ambuláns pszichoterápiás ellátás nyújtotta lehetőségek keretein. A hozzánk érkezők nehézségei már belépésüktől kezdve jól érzékelhetően mutatják a komplexitás minden jelét: a gyermek lélektani fejlődésében érzékelhető nehézség, elakadás kitapinthatóan kapcsolódik a család diszfunkcionális működéséhez, nem ritkán a szülők szülői funkcióikban jelentkező deficitjéhez, a korábbi években átélt traumákhoz. A problémák a legtöbb esetben már a korai években jelentkeznek, és gyakran összefüggésbe hozhatók a neurokognitív működés területén mutatkozó atipikus vagy vontatott idegrendszeri fejlődésmentellel, ami az évek alatt jellegzetesen befolyásolja a személyiség struktúrájának alakulását.

Ilyen összetett nehézségeket mi is csak komplex módon közelíthetünk meg. A hozzánk érkezők érkeztetése önmagában is terápiás szemléletet igényel, hogy aztán stabilan elkezdődhessen a team-szintű gyógyító folyamat. A kiskamasz, kamasz korosztály számára kialakított *Lotilko* programunkban a részt vevő gyerekek és családjaik egy tanévre szerződve vesznek részt egyéni pszichoterápiában, családkonzultációs vagy családterápiás folyamatban, csoportos terápiában, a szülők számára szervezett kísérelő szülőcsoportban, és edukációs alkalmakon. A munka kereteinek és lélektani tereinek hangolása, a kapcsolódás kialakítása és megélése a család tagjaival, a teamen belüli intenzív folyamatok mind-mind komoly kihívást jelentenek hétről hétre, és kollégák igen intenzív szakmai és személyes kapcsolódását igénylik időben, térben, áttételi és viszontáttételi folyamatok közt – melyekre a pszichoanalitikus szemléletmód, technikailag pedig az MBT-A (Serdülőkkel Folytatott Mentalizáció Alapú Terápia) és a TFP-A (Serdülőkkel Folytatott Áttétel Fókuszú Pszichoterápia) gondolkodási keretei közt fókuszálunk. Műhely bemutatkozásunkban mindezen folyamatok bemutatására törekszünk egy klinikai esetpélda sokszempontú bemutatásán keresztül, a team multifokális szemüvegét kölcsönözve a résztvevőknek.

csakypzs@gmail.com, sonnevend.maria@murmo.hu schwanner.zita@murmo.hu
karpati.judit@murmo.hu pap.erika@murmo.hu

Danics Zoltán

Megértés vagy átélés? Non-interpretatív megközelítések a pszichoanalízisben

Előadás

kiképző pszichoanalitikus, pszichiáter, pszichoterapeuta

Magánrendelés

A jelenkori pszichoanalízis máig nagymértékben támaszkodik a kognitív folyamatainkra és a megértést, a tudatosítást a legfőbb hatótényezőknek tartja. Ebből következően rendületlenül értelmez(ünk).

Ezzel önmagában nem lenne baj, ha jutna mellette elegendő tér és idő a gondolkodáson kívül eső folyamatainkra.

Az interszjektív megközelítések, a mezőelméletek és legfőképp a kapcsolati analízis képviselői a terápiás hatást a páciens-analitikus kapcsolatában, az általuk létrehozott, mező(k) vagy átélés-komplexumok változásában látják. A változás facilitálása érdekében sokkal inkább használják a terápiás kapcsolat különféle tényezőinek módosítását, mint a megértést eredményező tisztázást és értelmezést. Bár az értelmezések nem csupán kognitív hatáshoz vezetnek, hanem érzelmi, kapcsolódási változásokat is létrehozhatnak, a hagyományos analitikus felfogás mégis azok „megértő” aspektusát emeli ki, használja.

A kapcsolati pszichoanalízis sokkal inkább támaszkodik a terápiás kapcsolatban létrejövő és átélhető biztonságra, a bizalomra, és arra a hatásra, ami azáltal jön létre, hogy a páciens a hiteles kapcsolatban fel tudja adni a diszfunkcionális, szenvedést, kapcsolati kudarcokat okozó viselkedési, viszonyulási mintáit. Más kifejezéssel élve, képessé válik módosítani internalizált szelf-képzeteit, implicit kapcsolati tudását, kapcsolódási sémáit.

A biztonságosnak megtapasztalható környezet biztosításához az analitikusnak nem elegendő megértést, kognitívan megfogalmazható tudást adnia, hanem az átélést, az átélésben megtapasztalható komplex élményt kell nyújtania. Ez az élmény nagyobb mértékben tartalmaz érzéseket, indulatokat, viszcerális és szomatikus szenzációkat.

Az analitikus tehát fokozottan figyeli és segíti az itt-és-most-ban, valamint az emlékekben felbukkanó érzéseket, beleértve saját komplex érzéseit is. Kerüli a hűvös neutralitást, mértékkel használja az eltávolító absztinenciát és átgondoltan, reflektáltan képes önfeltáró közlésekre is.

A non-interpretatív megközelítések között legjelentősebb szerepet az kapja, ahogy az analitikus a páciense megértésén túl, hangsúlyosan figyeli a kapcsolatuk alakulását a terápiás helyzetben. Közösen kísérelnek meg létrehozni egy hiteles kapcsolatot. A kérdések között pl. a „mi jut erről eszébe?” helyett gyakrabban hangzik el a „milyen érzéseket él át?” vagy „hogyan érzi, itt és most, milyen a kapcsolatunk, hogy alakult és milyen ezt megélni?”

A kapcsolatra centráló analitikus az analízisben a verbális kommunikáció explicit tartalmán túl megfigyeli és elősegíti a „jelen pillanatok”, a „találkozás-pillanatok” és az „együtt-mozgás” létrejöttét, valamint törekszik a „megosztott implicit kapcsolati (interszjektív) tér” illetve az „implicit kapcsolati minta” módosítására.

Az előadás főként a kapcsolati analízisben megfogalmazott nem-interpretáción alapuló megközelítéseket, technikákat taglalja, esetrészletekkel illusztrálja.

drdanics@gmail.com

Debreczeni Tamás¹, Marsalkó Fruzsina², Mészáros Gergely³

Állandóság és változás – a nagycsoport formája, szerepe és funkciója a pszichoterápiás közösségben

Műhely

¹pszichológus, ²szocioterápiás munkatárs, ³gyermekpszichiáter, pszichiáter

Thalassa Ház Pszichoterápiás és Pszichiátriai Rehabilitációs Intézet

A nagycsoport pszichoterápiás közösségünkben fontos színtere annak, hogy közösségi identitásunk építőelemei reflektálhatóvá váljanak. Terep az „itt és most” élmények, az „ott és akkor” (korai kapcsolatok), valamint az „ott és most” (közösségen kívüli jelenünk) tematikák érintésére. Cél, hogy a nagycsoporton a terápiás közösség minden tagja jelen legyen, miközben az elmúlt években társas érintkezéseinket érintő szabályainkat jelentős korlátozások érték. A pandémia következményeként, a négy hónapos kényszerbezárás alatt alkalmunk nyílt az újratervezés alatt lévő órarendünk kidolgozására és megváltoztatására, a korábbi heti három helyett két nagycsoport és az egy helyett két kiscsoport adta új egyensúly kipróbálására. A távolságtartási szabályok miatt a nagycsoport mérete is változott, egy nagycsoport helyett két középcsoport zajlott egyidőben. Bár a váltásban COVID előtti szempontok játszottak szerepet, a járvány okozta társadalmi izolációval párhuzamosan „minden az intimebb találkozások” felé tolódt. A biztonság megtapasztalhatósága mellett ugyanakkor az „összeolvadás igénye” erősödött, további regresszív folyamatokat táplálva. Hasonló változásokat a szakma tagjai is átélhettek, akár az online akár a hibrid (nagy)csoport kísérleteket figyelembe véve. A tanulságok levonása után terveink között három nagycsoport visszavezetése szerepel.

A műhely első felében a résztvevőknek lehetőséget biztosítunk, hogy saját állandó/változó nagycsoport élményeikkel alkothassanak, hogy ezáltal is könnyebben kapcsolódhassanak az ezt követő közös élménymegosztáshoz.

A nagycsoport egyben folyamatos ütközések univerzuma. Ahogyan a galaxisok és csillagrendszerek keletkezésének (akkor) és fennállásának (most) komplexitásában megannyi „születés és robbanás” sűrűsödik, úgy közösségünkben – és társadalmunkban – is megannyi alrendszer, alcsoport születik, szűnik meg, alakul(át). Végül a résztvevőket egy közös eszmecserére hívjuk, hogy a megélteket egymással megoszthassuk.

debreczet@gmail.com, fruzsim@gmail.com, meszaros.gergely.83@gmail.com

Droppa Szilvia¹, Schmelowszky-Forgách Anna²

A tartalmazási kapacitás kihívásai. Kapaszkodók krízis idején.

Műhely

¹pszichoanalitikus, pszichoterapeuta; ²pszichoanalitikus, pszichoterapeuta

Kanapé Pszichoanalitikus Pszichoterápiás Rendelő

Az utóbbi idők krízisei kapcsán tapasztaltuk, hogy pácienseinkkel – vélt vagy valós módon – egy hajóban evezve, hasonló élményeket élünk át. Saját megküzdési stratégiáink is meginogtak az elárasztó egzisztenciális szorongás mentén.

A kollektív trauma esetében nehezebb megteremteni a reflexióhoz szükséges távolságot, a hasonló történések ülésről-ülésre való megélése könnyen a traumatikus tartalommal való telítődéshez vezet, és alaposan próbára teszi a terapeuta tartalmazó kapacitását.

A tartalmazás Wilfred Bion fogalma, melyre a terapeuta alapkészségeként tekintünk és mindennapi terápiáinkban szinte észrevétlen alkalmazzuk. Talán pont ezért érdemes kitüntetett figyelmet szentelnünk neki. Olyan, mint a lélegzetvétel: akkor válik szembeötlővé a hiánya – intenzív viszontáttételi érzéseink mentén –, ha akadályoztatva vagyunk benne.

A járvány és a háborús helyzet aktualitása, a páciensek fokozott regressziós készsége okán került fókuszunkba annak kérdése, hogyan zajlik a tartalmazás folyamata a terápiás helyzetben. Vajon mik a nehézségei, zökkenői, hogyan ragadhatók meg mikrofolyamatai? Min múlik, hogy sikeresek vagyunk-e abban, hogy pácienseink elárasztó, emésztetlen tartalmait megszelídítve adjuk vissza számukra, illetve mi történhet akkor, amikor ez nem valósulhat meg? Hogy szólhat ez a kapcsolatról, a közös mezőről? Vajon a hasonlót vagy a különbözőt könnyebb tartalmazni?

Mindannyiunknak juthatnak eszébe nehéz pillanatok, állapotok, amikor kihívást jelent, hogy páciensünk számára elég jó konténerek legyünk. A műhely résztvevőivel közösen, esztivignettákon keresztül szeretnénk körüljárni és jobban megismerni a tartalmazás folyamatát, illetve a projektív identifikáció és a reverie ebben betöltött szerepét. A kihívásokkal teli aktuális jelenben kívánunk kapaszkodókra találni a tartalmazás mikrofolyamatainak megfigyelése által.

szdroppa@gmail.com, forgachanna@gmail.com

Faluvégi Katalin

Sabina Spielrein és a nyelv definíciója az 1920-as években írt tanulmányai alapján

Előadás

Tanár, egyetemi oktató

Budapesti Gazdasági Egyetem Német Tanszéki Osztály

Korábban Sabina Spielrein egész pályafutásán végig követhető nyelvészeti érdeklődésének főbb elemeit, valamint Piaget pszichoanalitikus ihlettségét vázoltam fel.

Mostani előadásomban ezt a két tematikát szeretném szintetizálni úgy, hogy egyetlen fontos kérdést helyezek a középpontba. Ez a kérdés az, hogy miként definiálta Spielrein a nyelvet legérettebb alkotói korszakában, az 1920-as években. A lényeges jegyek azonosításakor négy, ebben az időszakban keletkezett kulcstanulmányára támaszkodom.

A szintézist indokolja, és talán szükségessé is teszi, hogy Spielrein és Piaget 1921 és 1923 között együtt dolgozott és gondolkodott Genfben, a Rousseau Intézetben. Nem véletlen tehát, hogy szemléletmódjukban, így a nyelvhez való közelítésükben is, vannak rokon vonások. Jelen előadás szempontjából a leglényegesebb, hogy a nyelvet mind Spielrein, mind pedig Piaget (1) a gondolkodás fejlődésének keretében vizsgálja, valamint (2) a szimbolizáció egyik, ám nem kitüntetett eszközének tekinti.

Spielrein érvelését az teszi egyedivé, hogy pszichoanalitikus tudását és a nyelvészet iránti nyitottságát egyaránt beleépíti. Ennek megfelelően a gondolkodás (ezen belül a nyelv) fejlődését az ego fejlődésével kapcsolja össze, valamint a nyelvnek a szimbolizáció egyik eszközeként való leírásakor a nyelv különböző fajtáit (látható nyelv, hallható nyelv stb.) pszichoanalitikus szemléletmóddal írja le.

Élete változások, szorongások, a bizonytalanság és az alkalmazkodás sorozata (háború, gyakran változó lakóhely, megélhetési lehetőségek, betegségek stb.), ám Spielrein eredeti gondolataira, így a nyelvről vallott nézeteire is tekinthetünk úgy, mint az ezekkel való kreatív megküzdés eredményeire.

zdenuka@gmail.com

Felházi Anett

A szettingváltás (online-offline) módja, kényszere és lehetőségei a pszichoanalitikus terápiákban

Műhely

kiképző pszichoanalitikus, klinikai szakpszichológus, pszichoterapeuta

Magánpraxis

A COVID pandémia alatt az online szettingre való áttérés lehetővé tette a pszichoterápiák folytathatóságát, zavartalan működését. Ebben az amúgy is szorongató történelmi helyzetben nem kellett elszakadnunk pácienseinktől, fenn tudtuk tartani a terápiás munkát. A járvány lecsengésével azonban azt tapasztaljuk, hogy használatuk nem függesztődött fel, lehetősége itt maradt közöttünk, terápiás eszköztárunk része lett. Mivel az online terápiák hatását, hatékonyságát és használhatóságát éppen csak elkezdjük mélyebben vizsgálni, úgy tapasztalom, hogy az online-offline szetting váltakozása (akár páciens, akár terapeuta kérésére), annak indikációja egyre zavarosabbá és kontrollálhatatlanabbá válik. Sok esetben természetesnek vesszük olyan online-ra váltás iránti kéréseket, melyek mögött tudattalan motiváció, ellenállás, negatív áttétel vagy enactment rejtőzhet. A kényelmi szempontokat figyelembe vehetjük-e, megengedjük-e például, ha valaki késésben van, akkor online jelentkezzen be az órára? Megtörténik, hogy a páciens előzőleg kéri, hogy online szeretne jönni, mert elutazása vagy elfoglaltsága miatt egyébként le kellene mondani az órát. Figyelünk-e viszontáttételi érzéseinkre akkor, amikor nehezen eldönthető a szakmai indokoltsága a váltásnak? Fel tudjuk állítani a szettingváltás lehetőségére vonatkozó szabályokat vagy ad hoc reagálunk az adódó helyzetre? Értelmezzük a terápiás folyamat dinamikáját vagy éppen sodródunk?

Ilyen és ehhez hasonló lényegi kérdésekre, felvetésekre keressük a választ a műhelyben. Terveim szerint kiscsoportos esetbemutatókon keresztül, majd közös megbeszéléssel járjuk körül a témát és a problémák lehetséges megjelenési formáit. A workshop lehetőséget nyújt arra, hogy irányelveket dolgozzunk ki az online-offline szettingváltás kérdésére és tudatosabb használatára.

anett.felhazi@gmail.com

Ferencz Adél

A belsővé tett háború nyomában - Alice Miller élettörténeti eseményeinek rekonstrukciója és fiával való kapcsolata a két világháború tükrében

Előadás

szociológus, közgazdász, Pécsi Tudományegyetem Pszichológia Doktori Iskola, Elméleti Pszichoanalízis Program – PhD hallgató

NEXON Kft. Projektvezető

Alice Miller munkássága a közelmúltban vitatottá vált. A szerző a gyermeki jogokat és gyermeki szükségleteket középpontba állító műveiben – különösen *A tehetséges gyermek drámájában* – határozottan kiállt a gyermekbántalmazást bújtatottan érvényesítő „fekete pedagógia” ellen, valamint tematizálta a nagyközönség felé a nárcisztikus szülői magatartás következményeit, bevezetve a „nem elég jó anya” koncepcióját, ami könyve megjelenésének idején forradalmi lépésnek számított. Személyének és munkásságának megítélése 2013-ban gyökeresen megváltozott, amikor is fia, Martin Miller könyve megjelent, amelyben megosztotta az édesanyjától elszenvedett érzelmi bántalmazottságát, valamint az édesapjától elszenvedett szexuális visszaélést.

Alice Millernek és fiával való kapcsolatának megértése a háború lélektanának és hatásmechanizmusainak értelmezése nélkül nem lehetséges, mert a háború, mint állandó fenyegetettség meghatározta mind a születése előtti évtizedet, mind tinédzserkori és fiatalkori felnőtt éveit. Előadásomban Alice Miller élettörténeti eseményeit tervezem rekonstruálni a két világháború történeti és kulturális kontextusában, hangsúlyozva azt a társadalmi és lélektani szférát, amelyben nevelkedett, és amely részben magyarázza az ellentmondást a fia tapasztalata és személyiségének a nyilvánosság felé mutatott „homlokzata” között. Arra a kérdésre keresem a választ, hogy milyen szerepe volt ebben a két világháború időszakában megélteknek, és hogy a háborús életérzés belső reprezentációja, valamint a túlélés céljára kifejlesztett védekezései és más eszközei miként alakíthatták a későbbiekben az édesanyjával való kapcsolatát. Alice Miller tapasztalata ma sem a régmúlté, az életében jelen levő dinamikák napjainkban is fellelhetők. Előadásomnak aktualitást ad a közvetlen közelségünkben zajló háborús helyzet, és a közelmúlt egzisztenciális fenyegetettsége a COVID világjárvány kapcsán.

ferencz.adel@mail.com

Harmatta János¹, Mészáros Judit², Szőnyi Gábor³

Történeti kapaszkodóink: Hidas Györgyre emlékezve

Kerekasztal

¹pszichoanalitikus, kiképző csoportanalízisben, pszichodramában és rövid dinamikus módszerben, pszichiáter, pszichoterapeuta, szociológus, c. egyetemi docens, OMINT – OORI Pszichoszomatikus és Pszichoterápiás Rehabilitációs Osztály „Tündérhegy”;

²kiképző pszichoanalitikus, kiképző rövid dinamikus módszerben, pszichoterapeuta, címzetes egyetemi tanár, ELTE Pszichológiai Intézet, Tündérhegyi Európai Pszichoterápiás Képzés, Ferenczi Sándor Egyesület, International Sándor Ferenczi Network;

³kiképző pszichoanalitikus, kiképző csoportanalitikus, pszichiáter, pszichoterapeuta, szociológus, MentalPort Pszichoanalitikus Pszichoterápiás Módszertani Intézet

Hidas György kulcsfigurája volt annak a konfliktusokkal terhelt időszaknak, amikor – egyedül a szovjet blokk országai közül – a magyarországi pszichoanalitikus közösség ismét a Nemzetközi Pszichoanalitikus Egyesület tagjává vált; kulcsalakja volt annak, hogy a pszichoterápia széles mozgalommá, ezen keresztül szakmává lett, s ebben a pszichoanalitikus képzés, szemlélet, valamint a csoportmódszer jelentős szerepet játszott; és kulcsfigurája volt annak, hogy a budapesti iskola, Ferenczi Sándor öröksége élő kulturális-interdiszciplináris műhellyé és nemzetközi szervezetté váljék.

Összetett szerepében, kiterjedt szervezői ténykedésével egyszerre vált sokak számára összefogóvá, ugyanakkor mások számára megosztó személyiséggé. Tíz évvel halála után már kellő távolságot vehetünk fel munkássága értékeléséhez, miközben elég közel maradhatunk személyéhez. Három súlypontot emelünk ki: Hidas György, mint külügyér a nemzetközi pszichoanalitikus mezőben; Hidas György pszichoanalitikus, mint a széles pszichoterápiás szcéna motorja; Hidas György, mint hagyományörző, a pszichoanalízis és a kulturális élet szoros kapcsolatának támogatója.

Szőnyi Gábor az újracsatlakozás konfliktusait, a belső és külső támogató, valamint akadályozó erők néhány jellemzőjét veszi szemügyre. Miért bukhatott meg az első, és miért sikerült a második csatlakozási kísérlet? Miért éppen a Hermann-kör hozta el a csatlakozást? Egyénileg hogyan voltak ebben az ötök? Mi volt a gentlemen's agreement?

Harmatta János Hidas Györgynek a hazai pszichoterápiás szakma kialakításában betöltött szerepét mutatja be a Fővárosi Pszichoterápiás Módszertani Központtól kezdve az (OORI, OPNI, OORI, OMINT – OORI) Tündérhegyi Osztályának megalapításáig és kialakításáig, beleértve ennek buktatóit és nehézségeit.

Hidas Györgynek a kezdeményező ötlettől kezdve meghatározó szerepe volt a Pszichoterápiás Hétvégek tudományos rendezvénysorozat tervezésében, rendezésében és a stábcsoporthoz kialakításában. Mindkét intézménynek jelentős szerepe volt abban a fejlődésben, amely az egyes pszichoterápiás saktársaságok, a hivatalos pszichoterápiás képzés kialakításához, majd a pszichoterapeuta cím, később a pszichoterapeuta szakvizsga megszervezéséhez vezetett. Fontosak lehetnek az érintkezési pontok Hidasnak a szakmai közéletben betöltött különböző aktivitásai között.

Mészáros Judit a Ferenczi Sándor Egyesület hazai és nemzetközi tevékenysége keretében mutatja be Hidas György szerepét, Ferenczi és a budapesti iskola örökségének integrálásával a pszichoanalízis jelenkori elméleti, terápiás, interdiszciplináris és kulturális kontextusában.

janos.harmatta@gmail.com, judit@juditmeszaros.com, gszyoni573@gmail.com

Herold Márton¹, Herold Róbert², Tényi Tamás³

Hikikomori: a COVID-19 járvány egy lehetséges lélektani következménye

Előadás

¹pszichológus; ²pszichiáter, pszichoterapeuta, habil. egyetemi docens; ³pszichiáter, pszichoterapeuta, egyetemi tanár, MTA doktora

PTE ÁOK Pszichiátriai és Pszichoterápiás Klinika

A COVID–19 járvány kényszerű szociális távolságtartása egy sajátos pszichiátriai jelenségre, a hikikomori állapotra hívta fel a figyelmet, ami egy tartós és szélsőséges szociális visszahúzódással járó jelenség (Kato, 2019). Klasszikusan az egyén egy társadalmi szempontból megalázó vagy előnytelen helyzet következtében vonul vissza fokozatosan egy önként vállalt izolációba. A retraumatizáció elkerülése érdekében leginkább online követik a világ történéseit és tartanak kapcsolatokat. A jelenség megértéséhez a szerzők a pszichoanalitikus elméleteket is magyarázatul hívják. Fairbairn (1952) alapján igyekezhetünk megérteni az izolációt a magány és egyedüllét dimenzióiban: a visszahúzódás természetes igényének megélése jelentősen megváltozott napjainkban, amikor az online világban a privát tér egyre nyilvánosabb, szinte lehetetlen „komfortosan egyedül lenni”. Ezen értelmezés alapján a jelenség a modern ember egy kétségbeesett reakciója az elvesztett egészséges elvonulás lehetőségére. Terápiás cél lehet, hogy a páciensek képesek legyenek visszaszerezni azt a mentális teret, ahol biztonságosan egyedül, de nem magányosan tudnak lenni. Ezt segítheti a pszichoterápiában megjelenő és tolerált csend, ami a winnicotti „egyedüllétre való képesség” alapján értelmezhető (Winnicott, 1958). Eszerint az egyedüllét nem azonos a magánnyal, sőt, paradox módon az egyedüllétben jelen van valaki (Tényi, 2013). Fonagy (2000) alapján láthatjuk, hogy már a fejlődés során is hangsúlyos szerepe van az interszubbektivitásnak a külső valóság megtapasztalásában, ami egy „közös tudatosságban” gyökerezik, és azt képviseli. Az örömet nyújtó egyedüllét során nyerhetünk olyan tapasztalatokat, melyekben a csak ránk jellemzőt élhetjük meg, megerősítve a saját magunkkal való kapcsolatunkat, megélve létezésünk folytonosságát. Ez lehet az a tapasztalás, ami szélsőséges szociális visszahúzódásból kimozdíthatja az illetőt, elősegítve a visszailleszkedést a társadalomba.

herold.marton@pte.hu

Horgász Csaba¹, Rózsa Ildikó²

Akik a Kékszakállú várában rekedtek

Előadás

¹pszichoanalitikus, klinikai szakpszichológus, pszichoterapeuta, Rákoskerti Pszichoterápiás Rendelő, Humán Szintézis BT, magánpraxis; ² pszichoanalitikus, klinikai szakpszichológus, MÁS-KÉP BT, magánpraxis

A COVID-19 válság idején, a kényszerű elzárkózás révén, sokan rekedtek diszfunkcionálisan működő párkapcsolataik, családjaik lélektani terében. Érdekes párhuzam adódik a karantén, illetve *A Kékszakállú herceg vára* című Bartók opera szimbolikus, zárt terében zajló kapcsolati dinamikák között. Ez irányította figyelmünket a Kékszakáll-mondakör általános tanulságainak, „üzenetének” megértése irányába.

A Kékszakáll-történet kezdetei a történelmi múltba nyúlnak, de mitológiai párhuzamai is fellelhetőek, ugyanakkor egészen napjainkig foglalkoztatja az alkotók fantáziáját, és újabb és újabb feldolgozása lát napvilágot (a teljesség igénye nélkül, Charles Perrault és a Grimm-testvérek meséjétől kezdve, Anatole France, Balázs Béla - Bartók Béla, Kurt Vonnegut, Margaret Atwood, Esterházy Péter írásaiig és Pina Bausch táncszínházáig.) A mese és feldolgozásai a férfi és nő közötti intim kapcsolódás akadályainak különböző aspektusait, saját optikájukon keresztül hangsúlyozzák. Mi sem vagyunk ezzel másként, az előadásban a férfi és női aspektus különbözőségét is igyekszünk bemutatni.

Elemzésünk fókuszában Bartók operája, a szövegekönyv és az opera dramaturgiája áll, de bőségesen merítünk az egyéb fellelhető forrásokból is. A misztériumjáték szimbolikus világának „manifeszt” homlokzata mögött a pszichoanalitikus álomelemzés technikájával tárjuk fel a szimbólumok jelentését és a tudattalan belső tárgykapcsolatok komplex világát. Keressük a választ arra, hogyan vezet az erotikus és agresszív impulzusok (Erosz és Thanatosz) konfliktusa, valamint a női és férfi karakterek között fennálló kapcsolati dinamika a végső megsemmisüléshez, vagyis a várban rekedéshez.

cshorgasz@gmail.com; ildiko0rozsa@gmail.com

Kléger-Sipos Ágnes¹, Schmelowszky-Forgách Anna², Felházi Anett³

„Így írunk mi” – Hogy írjak én? Az ötlettől a tanulmányig. A Lélekelemzés folyóirat műhelye

Műhely

¹pszichoanalitikus kandidátus, pszichoterapeuta, klinikai szakpszichológus, ² pszichoanalitikus, pszichoterapeuta, klinikai szakpszichológus, ³ kiképző pszichoanalitikus, pszichoterapeuta, klinikai szakpszichológus

^{1,2}Kanapé Pszichoterápiás és Pszichoanalitikus Rendelő (magánpraxis), ³magánpraxis

A Lélekelemzés, a Magyar Pszichoanalitikus Egyesület 2006-ban alapított tudományos folyóirata fontos hitvallásának tekinti, hogy minél több pszichoanalitikusan gondolkodó szakember számára nyújtson lehetőséget szakcikkek publikálására. A többségében klinikai- és elméleti tanulmányok mellett történelmi forráselemzések, esszék, interjúk, kutatási beszámolók, fordítások és kerekasztalbeszélgetések is megjelentek a lap hasábjain.

Az egy-egy szerző vagy téma köré csoportosuló különszámokon kívül hagyományosan az évente megrendezésre kerülő őszi konferencián elhangzó előadások, műhelyek egy részének írásos változataiból építkeztek a számok. A tapasztalatunk azonban az, hogy a szerkesztőség által felkért előadóknak csupán kisebb hányada vállalkozott arra, hogy tanulmányá formálja előadását. Ennek számos oka közül jelentős tényezőnek tartjuk, hogy gondolataink írásba foglalása bár izgalmas és fontos gondolkodási forma, más készségeket igényel, és valljuk be, egy kis bátorságot is kíván tőlünk.

Ezért azt gondoltuk, hogy műhelyünkben ezt a kérdéskört, vagyis az írásbeli publikáció nehézségeit járják körül, segítséget és némi inspirációt nyújtva leendő szerzőinknek abban, hogyan lendülhetnek át a kezdeti gátakon, és formálhatnak születő ötleteikből tanulmányt.

Ehhez a jövőbe mutató célhoz kértünk segítséget a Lélekelemzés egyik aktív, sikeres szerzőjétől, Felházi Anettől, akinek egyik, már megjelent *Gyógyítható-e a mohóság a tudattalan tartalmak pszichoanalitikus feltárásával?* című tanulmányának egyes, előre kiválasztott részeit elemezzük együtt műhelyünkben.

Célunk, a szakmai cikkek formálódását kísérő és segítő szerkesztőkként, hogy ezen keresztül kiemeljük azokat a szempontokat, melyek jól hasznosítható fogódzót jelenthetnek leendő szerzőinknek a tanulmányíráshoz. Szerzőnk szubjektív és tanulságos tapasztalatai mentén kitérünk a tanulmány „evolúciójára” is, nyomába eredve azoknak a külső körülményeknek és belső lélektani lépéseknek, folyamatoknak, amik „mozgatták”, segítették a szerzőt tanulmánya létrehozásában.

A műhelyünkre várjuk mindazok jelentkezését, akiket foglalkoztat az írás lehetősége, akár már ötlettel, témával is bírnak, és szívesen, bátran gondolkodnak a szerzővel és velünk, szerkesztőkkel közösen a fenti kérdésekről.

A műhelyre való jelentkezésre a konferencia nyitónapján nyílik lehetőség, a jelentkezést követően pedig a leendő résztvevőknek emailben megküldjük a szóban forgó tanulmányt. Emellett a cikk előfizetőként szabadon elérhető és olvasható az alábbi linken: https://psychoanalysis.hu/lelekelemzes/20191/gyogyithato_e_mohosag_a_tudattalan_tartalma_k_pszichoanalitikus_feltarasaval

sipos.a.o@gmail.com, forghachanna@gmail.com, anett.felhazi@gmail.com

Köhler Ágnes

A pszichoanalízis a modern idegtudományok tükrében

Előadás

filozófus

Budapesti Gazdasági Egyetem

Freud (A pszichikai élet két alapelvéről, 1911) az örömelvet és a valóságelvet nevezi meg a pszichés élet két szervezőelvének. A freudi elméletben az örömelv és a valóságelv közötti különbségről van szó.

A mai idegtudományok Kahneman (2003) modelljét követve a freudi rendszerek megkülönböztetését veszik át, és S1, S2 rendszereknek nevezik őket. (T. Rabeyron, C. Massicotte, 2020). Az első Kahneman gyors (és téves) gondolkodásának felel meg, amelyet az idegtudományok is átvesznek, és amely egy automatikus, tudattalan, nagy entrópiájú élvezeti rendszer, azaz elsődleges folyamatok, szabad, kötetlen energiák rendszere. (S1). Ezzel szemben az S2 olyan gondolkodásmódot jelent, amely a másodlagos folyamatok, vagy a valóságelv körébe esik. Ezt a lassú, reflexív (újrágondolt), tudatos, fogalmi gondolkodás jellemzi, alacsony entrópiával és kötött energiával. Ez megfelel a bioni szimbolizációnak.

A két rendszer (S1, S2) közötti átmenet lehetőségének illetve lehetetlenségének problémája az utóbbi időben a mai idegtudományok érdeklődési körébe került. Mind Bion béta és alfa elemei, mind az alfa funkció és a FEP (Free Energy Principle, Friston, 2009) azt a célt szolgálják, hogy érthetővé tegyék a két rendszer közötti ellentmondásokat, átmenetet. Az idegtudományok számára a homeosztázis, az entrópia a két rendszer közötti konfliktusok feloldását jelenti, ami a bioni terminológiában alfa-funkcióként vagy szimbolizációként jelenik meg. A FEP szerint a gondolkodás mint szükséglet (Solms, 2018) tudatossá és érezhetővé válik. A FEP célja többek között a tudattalan, elsődleges folyamatok késleltetése.

A freudi nirvána-elv vagy homeosztázis, és a FEP által leírt neuronális moduláció így kompatibilis lehet egymással. A fentiek alapján előadásomban azt vizsgálnám, hogy az idegtudományok legújabb modellje és a pszichés működés pszichoanalitikus modellje hogyan integrálható egymásba.

kohleragnes14@gmail.com

Kökény Veronika

A környezeti válsághoz kapcsolódó tudattalan folyamatok

Műhely

klinikai szakpszichológus, pszichoterapeuta

Magánrendelés

A műhely a „Kihívások és kapaszkodók” – konferencia címhez híven, az érdeklődők számára interaktív teret szándékozik nyitni a környezeti, ökológiai válsághoz kapcsolódó tudattalan folyamatokról szóló, tudattalan folyamatokra utaló gondolatokról, vélekedésekről, véleményekről, tapasztalatokról és érzésekről.

A műhely címe az amerikai pszichoanalitikus Harold Searles 1972-ben írt, kiindulópontnak számító tanulmányának címe, amely magyarul 2019-ben jelent meg az IMÁGÓ BUDAPEST „Ökológia és pszichoanalízis” tematikus számában. Ugyanebben a kiadványban Theodore Roszak, az ökopszichológia atyja idéz egy ausztráliai esőerdő aktivistát, aki ezt írta 1995 táján egy privát levelében: „Nyilvánvaló számomra, hogy az esőerdő és a Föld nem menthető meg önmagában; az emberi tudatosság mélyreható forradalma nélkül az erdők el fognak tűnni. Kulcskérdésnek tűnik jelenleg, hogy a Föld szolgálatába álló pszichológusok hogyan segíthetik az ökológusokat annak a mélyebb megértésében, miként lehet az emberi szívet és elmét célzó mély változásokat előidézni.”

Úgy döntöttem, hogy pszichoterápiás praxisomat nem félretéve, a „Föld szolgálatába álló pszichológus” leszek, vagyok, mint az ELTE 2021 őszén indított környezetvédelmi szakpszichológus képzés egyik hallgatója. A „klímaválság pszichológiai következményei” tantárgy keretében pszichoanalitikus témában saját magamra szabott szakirodalmi gyűjtőmunkát végeztem. Mit szeretnék újraolvasni, elolvasni, megemészteni, integrálni és operacionalizálni ahhoz, hogy meg tudjam fogalmazni a saját pszichoanalitikusan orientált mondanivalómat arról, ami jelenleg a legnagyobb kihívása a környezetügynek: elhítenni az emberekkel, hogy személy szerint, mindenki számít, amikor arról van szó, hogy tegyünk, vagy ne tegyünk valamit az élőhelyünkért? A Műhely idejének első harmadában minden e tárgykörbe tartozó felvetésnek szeretnék – szó szerint is – teret adni. A többi időben szeretném, ha megkísérelnék az „Ember–Természet” viszonyt pszichoanalitikus témává tenni.

veronika.kokeny@gmail.com

Mészáros Judit¹, Harmatta János², Bókay Antal³, Pléh Csaba⁴

A Ferenczi életmű kiadás foglalatja

Kerekasztal

¹kiképző pszichoanalitikus, kiképző rövid dinamikus módszerben, pszichoterapeuta, címzetes egyetemi tanár, ELTE Pszichológiai Intézet, Tündérhegyi Európai Pszichoterápiás Képzés, Ferenczi Sándor Egyesület, International Sándor Ferenczi Network Titulus; ²pszichoanalitikus, kiképző csoportanalízisben, pszichodramában és rövid dinamikus módszerben, pszichiáter, pszichoterapeuta, szociológus, c. egyetemi docens, OMINT – OORI Pszichoszomatikus és Pszichoterápiás Rehabilitációs Osztály „Tündérhegy”; ³irodalomtörténész, habil. egyetemi tanár, Pécsi Tudományegyetem; ⁴pszichológus, nyelvész, habil. egyetemi tanár, az MTA doktora

„Tekintélyi érvek keveset nyomnak a latban” (Ferenczi, 1899)

„Tanítvánnyá tett minden analitikust” (Freud, 1933)

A Ferenczi életmű kiadás 2022-ben megjelent első kötetének: *Ferenczi a pszichoanalízis felé. Preanalitikus írások (1897–1908)*, valamint a megjelenés előtt álló második kötet: *Ferenczi a katalizátor (1908–1913)* apropóján a kötetek szerkesztői Mészáros Judit, Harmatta János és Bókay Antal – akik egyben az összkiadás főszerkesztői – beszélgetnek Pléh Csabával, egymással és a hallgatósággal Ferencziről, az életmű jelentőségéről – a pszichoanalízis kulturális, társadalmi és tudománytörténeti beágyazottságáról. A preanalitikus írások kapcsán – amely az életmű első évtizedét öleli át – kibontakozik Ferenczi orvosként és pszichoanalitikusként is ismert személyisége, interdiszciplináris és közügyek iránti nyitottsága, amibe becsatlakoznak a századforduló magyar kulturális életének gazdagságára, a pszichológia és az orvoslás megújítására vonatkozó szempontok. A második kötet a Freud-Ferenczi találkozást követően mutatja be a pszichoanalízis hazai és nemzetközi kibontakozásában Ferenczi meghatározó szerepét klinikai, elméleti és szakmapolitikai téren.

Az életmű kiadás az Oriold Könyvkiadó és a Ferenczi Sándor Egyesület közös munkája, az NKA támogatásával.

judit@juditmeszaros.com

Mészáros Judit

Klinikai szeminárium

kiképző pszichoanalitikus, kiképző rövid dinamikus módszerben, pszichoterapeuta, címzetes egyetemi tanár

ELTE Pszichológiai Intézet, Tündérhegyi Európai Pszichoterápiás Képzés, Ferenczi Sándor Egyesület, International Sándor Ferenczi Network

Kiképző pszichoanalitikus által vezetett szeminárium, amelyen a kolléga a saját analitikus munkáját mutatja be korábbi esetei kapcsán, így lehetőséget termet a hallgatóságnak arra, hogy megismerjék az analitikus munkamódját és szemléletét.

Képzésben - pszichoterapeuta képzés, pszichoanalitikus módszerspecifikus képzés – résztvevő kollégák számára nyitott.

Jelentkezni a konferenciára történő regisztrációnál lehet.

Max: 25 fő.

judit@juditmeszaros.com

Platthy István

Koronavírus-világjárvány megjelenítése gyermekotthonokban és lakásotthonokban élő serdülők alkotásain

Előadás

művészetterapeuta

Baranya Megyei Gyermekvédelmi Központ

A Baranya Megyei Gyermekvédelmi Központ gyermekotthonaiban és lakásotthonaiban tartok rendszeres képző-művészetterápiás foglalkozásokat. Munkámban új kihívást jelentett a koronavírus-világjárvány. A karantén időszakok alatt a gyerekek gyakorlatilag közel 2-3 hónapig bezárva éltek a gyermekotthonaikban, nem mehettek ki az utcára, nem fogadhattak hozzátartozót sem, ami erősen megváltoztatta a serdülők életét. Nagyon hiányzott nekik, hogy szeretteikkel, hozzátartalózóikkal, barátaikkal személyesen nem találkozhattak, csak online tarthatták velük a kapcsolatot, ami nem elégítette ki kapcsolati igényeiket. A bezártság ideje alatt nőtt bennük a szorongás és az agresszió, amelyet csökkenteni tudtak művészetterápiás foglalkozásaink. A karantén időszakok alatt különösen megnövekedett az igény az alkotásra a gyermekvédelemben élő serdülőkben. Általában is elmondható - a korábban megszokotthoz képest - az online elfoglaltságok egyáltalán nem elégítették ki őket, erőteljesen vágytak az offline lehetőségekre is. A fokozódó szorongás hatására igen drámai alkotások születtek. Érdekelte őket, hogy maszkban hogyan lehet az érzelmeket kifejezni, vagy éppen az arcnélküliséget fejezték ki, mivel a maszkviselés tömeges hatására, egyfajta elszemélytelenedés jött létre a társadalomban. A COVID-19 vírus elektromikroszkopikus alakjának képi megjelenítése pedig a groteszséget hívta életre a humor segítségével. Másról a szürrealista stílusú képek a tömeges elhalálozás drámájával szembesítenek bennünket. Az alkotások egy része a globalitás jegyében született, az egész földgolyót érintő gondolatok, félelmek és szorongások jelennek meg rajtuk. Kapcsolati problémák is kifejezésre jutottak, nem tudtak találkozni azok, akik szeretik egymást. A fenyegetettség szörnyek, mitológiai alakok formájában is megjelent a rajzokon, amelyeken a halálos vírus, mint gonosz szörny jelenik meg, de a modern hőslovag megküzd vele, vagy éppen egy angyal siet az emberek megmentésére.

platthy@csontvarystudio.hu

Rubovszky György Zsolt¹, Kiss Tibor Cece², Milák Piroska³, Boros Edit⁴, Ternován Szilvia⁵, Bányai Ákos⁶, Dávid József⁷, Sarbak István⁸, Füzesi-Kulcsár Szilvia⁹

Hagyományos és új pszichodiagnosztikai eszközök a pszichoanalitikus térben - A klasszikus pszichoanalitikus első interjú, a STIPO-R és a DSM-5 AMPD előnyei és hátrányai a pszichodinamikus szemléletű klinikai munkában a tündérhegyi team tapasztalatai alapján

Szakmai műhelyek bemutatkozása

¹ klinikai szakpszichológus, pszichoterapeuta jelölt, pszichoanalitikus kandidátus, pszichodráma vezető

² klinikai szakpszichológus, pszichoterapeuta, integrált kifejezés- és táncterapeuta, dinamikus mozgás- és táncterapeuta jelölt

³ pszichiáter szakorvos, pszichoterapeuta, pszichoanalitikus kandidátus

⁴ pszichiáter szakorvos, pszichoterapeuta, pszichodinamikus mozgás és tánc pszichoterapeuta

⁵ pszichiáter szakorvos, pszichoterapeuta

⁶ klinikai szakpszichológus jelölt

⁷ klinikai szakpszichológus, pszichoterapeuta jelölt

⁸ klinikai szakpszichológus, pszichoterapeuta jelölt

⁹ mentálhigiénés szakember, addiktológiai konzultáns, mese és művészetterapeuta

OMINT OORI Tündérhegy Pszichoszomatikus és Pszichoterápiás Rehabilitációs Osztály

A személyiségzavarok ellátása és pszichodiagnosztikája régóta kihívást jelent a pszichoterápiás ellátás számára. Az egyes pszichoterápiás irányzatok más-más jelenségek mentén próbálják a patológia lehető legpontosabb és a pszichoterapeuta számára legtöbb információval szolgáló leírását adni. A klasszikus, tüneti diagnosztikus rendszerek, főleg a DSM, hosszú ideig ragaszkodott a diszkrét pszichodiagnosztikai kategóriák használatához.

Az idők során számos diagnosztikai módszer került kidolgozásra. A pszichodinamikus szemléletű klinikus és pszichoterapeuta számára a pszichoanalitikus elsőinterjú a hagyományos diagnosztikai eszköz.

A személyiségzavarok területén az Otto Kernberg és munkatársai által kidolgozott, dinamikus szemléletű strukturált interjú forma, a STIPO-R (Strukturált interjú a személyiség szerveződés felmérésére – átdolgozott változat) érdemel kiemelt figyelmet. Ebben a strukturális diagnózist meghatározó területek kerülnek a fókuszba: az identitás integráltsága, az elhárító mechanizmusok színvonala, a tárgykapcsolatok integráltsága és a realitáshoz fűződő viszony stabilitása.

A fenti kihívásokra a tüneti diagnosztikus rendszereknek is reagálniuk kellett, így a DSM-5 már két megközelítést tartalmaz. A III. fejezetben található az AMPD (Személyiségzavarok Alternatív Modellje), egy alternatív, hibrid modellt mutat be, amely egyrészt a személyiség szerveződésének súlyosságát, másrészt a maladaptív személyiségvonások dimenzionális megközelítését foglalja magában.

Munkacsoportunkban szeretnénk bemutatni egy páciens vizsgálatát a pszichoanalitikus első interjú, majd, az osztályunkon folyó kutatás tapasztalatait felhasználva, a vele felvett STIPO-R és a DSM-5 AMPD mentén is. Ezt követően a pácienssel dolgozó egyéni- és csoportterapeuták ismertetik a terápiás folyamatot, ezen keresztül azt, ahogy az új pszichodiagnosztikus eszközökkel nyert információkat használják, beépítik a közös munkába. Végül megnyitjuk a diskusszió lehetőségét a jelenlévők számára, hogy közösen gondolkozhassunk hagyomány és megújulás viszonyáról, saját munkamódunkról.

¹rubovszky.gyorgy.zsolt@gmail.com, ²cecehu@gmail.com, ³ milakpiroskamarta@gmail.com,
⁴drborosedit@gmail.com, ⁵ternovan.szilvia@gmail.com, ⁶banyaiakosb@gmail.com,
⁷jozsefdavid@gmail.com, ⁸ sarbakist@gmail.com, ⁹ szilviafuzesi.mrs@gmail.com

Schmelowszky Ágoston

„Az elmélet jó, de attól még létezhet a dolog!” – elméleti megfontolások a távanalízisekről

Előadás

kiképző pszichoanalitikus, klinikai szakpszichológus, pszichoterapeuta, habil. PhD.
ELTE PPK Pszichológiai Intézet

A távanalízisek problémáját a világjárvány hangsúlyossá tette. A Nemzetközi Pszichoanalitikus Szövetség (International Psychoanalytical Association – IPA) még a járvány előtt munkacsoportot hozott létre a témában, de az elkészült jelentés nem aratott osztatlan sikert. A pszichoanalitikus szakma megosztott a kérdésben. Ugyanakkor a járványhelyzet, továbbá a pszichoanalitikus centrumoktól távoli régiók bevonása a pszichoanalitikus képzésbe, és a háború által kiváltott szükségállapot olyan helyzeteket idéz elő, ahol a távanalízis az egyedüli választási lehetőség. A szükséghelyzetektől eltekintve is a felgyorsult életritmus is kényszerítő erővel bír, éppúgy, mint az a versenyhelyzet, melyet a különböző, a távterápiával minden skrupulus nélkül dolgozó terápiaik és terapeuták jelentenek. Egyéb orvosi eljárások online formában történő megvalósítása szintén nyomást jelent a társadalmi és a tágabb szakmai közgondolkodás részéről. Hogyan gondolkodjunk hát a távanalízisről? Kényszerhelyzet vagy kényelem szülte-e, netán új lehetőség? Másodrangú helyzet vagy változat? A kérdésekről való gondolkodáshoz érintenünk kell a pszichoanalitikus helyzet kutathatóságának kérdését, továbbá az elmélet és a gyakorlat viszonyát.

Vitathatatlan, hogy a távanalízisek működnek, az állítás pedig, hogy ezek rosszabb hatékonyságúak, szubjektív megítélésen nyugszik, éppúgy, mint ennek az állításnak az ellenkezője. A szubjektív megítélés alátámasztására – több szubjektív tapasztalat felsorakoztatásán túl – elméletekre szokás hivatkozni, melyek egy része a pszichoanalízisből, más része egyéb tudományokból származik.

Előadásomban a problémafelvetés után azokat a főbb elméleteket igyekszem felvázolni, amelyekre a pro- és kontra érvelések a leginkább építenek.

schmelowszky.agoston@ppk.elte.hu

Sereginé dr Molnár Annamária

**Limerencia: a szerelmi megszállottság a közösségi média térhódítása időszakában
A limerencia kapcsolódási pontjai a pszichoanalitikus elméletekkel**

Előadás

pszichiáter, pszichoterapeuta
PPclinic-København, Copenhagen, Denmark

A limerencia fogalmát Dorothy Tennov (1979) vezette be a pszichológiába. A némelyek által személyesen tapasztalt, mások szerint csak regényekből, filmekből ismert megszállott szerelmi élményt a limerencia tárgyának megerősítő vagy elutasító visszajelzéseitől függő heves érzelmi hullámzások, majd a kezdeti időszak után kényszerítő erejű gondolatok, vágyfantáziák kísérik. Az egyén legfontosabb céljává a vágyott személy viszonszerelmének megszerzése válik, akár minden más érték feláldozása árán (stabil érzelmi kapcsolat, család, karrier stb). Mivel a folyamatban fontos szerepet játszik az egyén vágyainak kivetítése, minél kevésbé valóságos a kapcsolat a vágyott személlyel, minél több az ismeretlen fehér folt, mely vetítívászonként szolgálhat, annál nagyobb valószínűséggel bontakozhat ki a limerencia.

Doktori kutatásom témája, az elhúzódó szerelmi gyász vizsgálata kapcsán bukkantam a limerencia fogalmára. Bár a limerencia elmélete tudományos körökben kevésbé ismert, található rá vonatkozó vizsgálatok. Az internetes keresések alapján a téma nagy érdeklődésre tart számot a szerelmi problémákkal küzdő laikusok körében.

Emellett a virtuális térben zajló kapcsolatok fokozódó térnyerése kapcsán – melyet a COVID epidémia tovább fokozott – számítani lehet a limerencia problémájának gyakoribb megjelenésére a terápiás térben is. Ezért tanulságos lehet a jelenséget pszichoanalitikus elméletek szempontjai alapján vizsgálat alá venni. Ezt szeretném dióhéjban megkísérelni előadásomban, kiemelten a nárcizmus (Freud, 1914, 1921; Kernberg, 1974), a hasítás (Klein 1937, 1940, Fairbairn, 1952), és a kötődési zavar (Bowlby, 1969; Fraley és Shaver, 2000) fogalmai mentén.

annamaria.zs.molnar@gmail.com

Simon Judit

A változás lehetőségei a pszichodinamikus mozgás-és táncterápiás folyamatban

Előadás

pszichoanalitikus, kiképző mozgás és táncpszichoterapeuta

magánpraxis

A pszichodinamikus mozgás- és táncterápia pszichoanalitikus szemléletű komplex terápiás forma. Elméleti háttérként a tárgykapcsolat elméletekre, a csecsemőmegfigyelésen alapuló szelffejlődési teóriákra, az interszjektív szemléletre, a memória kutatás eredményeire, valamint a mentalizációs teóriákra támaszkodik. A módszer többféle munkamódot használ, melyek egymásra épülnek. A testtudati munka a kiindulópont, erre épül a másokkal történő kapcsolati munka és végül, de nem utolsó sorban a szabad mozgásos improvizáció. Ezeket a mozgásos történéseket verbális feldolgozás követi. Arról, hogy ezek a munkamódok hogyan támogatják a valódi szelf megtapasztalását, az érzelemregulációt és a mentalizációt, valamint mindezek által a pótlólagos fejlődést, egy korábbi dolgozatomban már részletesen írtam (Simon 2010).

Jelen előadásomban elsősorban az *improvizáció pszichoterápiás hatékonyságát* és pszichoanalitikus szempontú megértését szeretném fókuszba állítani. Ehhez Thomas Ogden (2010) gondolataira támaszkodom. Ogden, Bion nyomán úgy gondolja, hogy az önmagunkról való gondolkodást egy veleszületett pszichoanalitikus funkció teszi lehetővé, amit ő az álomgondolkodásra való képességnek nevez. Az analízis célja szerinte ennek a tudattalan pszichológiai munkára való képességnek a fejlesztése. Hasonló funkciót tölt be a pszichodinamikus mozgás és táncterápiában a szabad mozgásos improvizáció. Módszerünkben a változás, a lelki növekedés többek között az improvizációra való képesség fejlődését jelenti. Ogden rendkívül inspiráló hatásáról egy közelmúltban megjelent dolgozatomban már írtam (Simon 2022), most ezt szeretném tovább gondolni. Az elhangzottakat rövid esetrészletekkel illusztrálom.

simonjudit7@gmail.com

Sinkovics Andrea¹, Szőnyi Gábor²

Értés – félreértés – megértés a terápiás/szupervíziós mikrofolyamatban
„Oh Lord, please don't let me be misunderstood...”

Műhely

¹kiképző pszichoanalitikus, klinikai szakpszichológus, pszichoterapeuta; ²kiképző pszichoanalitikus, pszichiáter, pszichoterapeuta

MentalPort Pszichoanalitikus Pszichoterápiás Módszertani Intézet, magánpraxis

Egy terápiában nagyon fontos azt érzékelni, hogy a páciens hogyan érti – hogyan érti félre – amit mondok; miért érti úgy félre, ahogyan félreérti – vagy miért értem én őt úgy félre, ahogyan félreértem. S mit kezdünk mindezzel. A kérdés hasonló egyéni és csoportos szupervízióban, esetmegbeszélésen.

A terápiás helyzetben – mint minden kommunikációs helyzetben – folyamatos, kognitív és érzelmi szinten is futó, cirkuláris megértési folyamatok zajlanak. Nem csak explicit, tudatos, verbális tartalmainkkal, hanem egész jelenlétünkkel, tudattalan tartalmainkkal és apparátusunkkal részt veszünk benne. Egyszerre vagyunk közlők, jeladók és dekódolók, befogadók is, ahol minden közlésünk azon alapul, amit és ahogyan regisztráltunk, megértettünk a korábbiakból. Az interszubjektív nézőpont kölcsönös konstrukcióként írja le az analitikus páros együttműködését.

A megértés-megértettség élménye összetett élményként születik meg. Sokszor van, hogy bár pontosan nem világosak részleteiben az elhangzottak, globálisan mégis felfogjuk, követjük, „értjük” érzelmileg is, hogy miről van szó. A másik végpont, amikor a sok, jól felfogható szó között-mellett is homályban marad a jelentés. Az, amit hétköznapi értelemben félreértésnek nevezünk, éppen ebben a homályban kel jól érzékelhetően életre. Az, hogy mit minősítünk „félreértésnek” – és nem egy féle „megértésnek” – azon a pillanatnyi döntésen múlik, hogy mit tekintünk zajnak és mit üzenetnek.

A terápiás folyamatban minél inkább felismerjük magunkat is, mint igazi főszereplőit a pácienssel közösen alakított történetnek, annál inkább válunk képessé, hogy a félreértések mozzanatát a megértésre irányuló, kreatív próbálkozásként lássuk.

A műhely során gyakorlati példa közös, kiscsoportos-interaktív elemzésén keresztül közelítünk a témához.

Maximális létszám: 40 fő

sinkoandi67@gmail.com

gszonyi573@gmail.com

Spányik András¹, Csigó Katalin², Gódeny Anna³, Kovács Erika⁴, Kovács Györgyi⁵, Együd Péter⁶

Szorongás a határon: kapaszkodók és kihívások

Szakmai közösségek bemutatkozása

¹foglalkozás egészségügyi szakorvos, analitikusan orientált pszichoterapeuta jelölt, Bálint csoport vezető, Medspot alapítvány alapító; ²pszichoanalitikus, klinikai szakpszichológus, pszichoterapeuta, PhD, ³klinikai szakpszichológus, pszichoterapeuta-jelölt, ⁴klinikai szakpszichológus, pszichoterapeuta, ⁵klinikai szakpszichológus, pszichoterapeuta, Bálint csoport vezető, ⁶klinikai szakpszichológus, csoportanalitikus jelölt

^{1, 3-6}Panoráma Poliklinika, Medspot Alapítvány önkéntes

²Országos Mentális, Ideggyógyászati és Idegsebészeti Intézet-Nyíró Gyula Kórház, Debreceni Egyetem, Általános Orvostudományi Kar, Magatartástudományi Intézet, Medspot Alapítvány önkéntes

Önkéntes orvosok és pszichológusok 2015-ben alapították a Medspot Alapítványt annak érdekében, hogy a szíriai háborúból menekülők számára ingyenes elsősegélyt és krízisintervenciót tudjanak biztosítani a határmenti menekülttáborokban.

Idén az Alapítvány ismét megszervezte a segítségnyújtást, és a háború első hetétől folyamatos orvosi és pszichológiai ellátást biztosít az ukrán-magyar határ mentén. Az ellátók között sürgősségi orvosi gyakorlattal rendelkező orvosok mellett klinikai szakpszichológusok, pszichoterapeuták és pszichiáterek is részt vesznek.

Teambemutatkozásunk első felében szeretnénk megismertetni a menekültellátásra szerveződött munkaközösségünk tagjait, valamint igyekszünk feltárni az orvosi ellátás pszichológiai aspektusainak, valamint az orvos-pszichológus párosok együttműködésének sajátosságait. Kitérünk továbbá a menekültellátás módszertani sajátosságaira és az analitikusan orientált gondolkodásmód alkalmazhatóságának kérdéskörére egyaránt.

Bemutatkozásunk második felében pedig bemutatjuk a speciális és folyton változó körülményeket, melyek között a hetek alatt szerveződött szakmai csoportunk igyekszik helytállni. Megpróbáljuk áttekinteni analitikus gondolkodási keretben a segítők lelki megterhelődésének, az ellátás során jelentkező pszichológiai fenyegetettségnek és a veszélyeztető mértékű bevonódásnak kérdését, valamint érinteni fogjuk a következő témákat: hogyan lehet analitikus nézőpontból értelmezni a segítő motivációt egy szélsőséges szituációban; hogyan lehet analitikus fogalmakkal leírni a krízis helyzet sajátosságait; hogyan lehet, lehetséges-e pszichoanalitikus megközelítéssel krízisellátást végezni; miben tér el az analitikus megközelítés az orvosi vagy egyéb pszichológiai megközelítésektől a menekültekkel végzett munka során. Mindezen kérdéseket a segítőkkel folytatott interjúk és személyes tapasztalatok, valamint esetvignetták segítségével igyekszünk feltárni bemutatkozásunk során.

katacsigo@gmail.com, godeny.anna@panoramaklinika.hu,

kovacs.erika@panoramaklinika.hu, kovacs.gyorgyi@panoramaklinika.hu

egyud.peter@panoramaklinika.hu, spanyik.andras@panoramaklinika.hu

Szummer Csaba

Spontán értelemképződés az álomban és az álom felidézése során

Előadás

pszichológus, Prof., tanszékvezető egyetemi tanár

KRE Károli Gáspár Református Egyetem

Freud leírásai a tudattalanról egy olyan archaikus mentális működési módot céloznak meg, amely megalapozza, előrajzolja a tudatos gondolkodásban megjelenő sematizációt, ugyanakkor minden pillanatban interferál a tudatos gondolkodással. Freud korszakalkotó felfedezése az volt, hogy az álmokban és az éber fantáziákban a tudat hozzájárulását nem igénylő értelemképződés szisztematikusan tanulmányozható. Freudnál a tudat elsődlegesen nem a külvilág felé irányuló, hanem önmagát afficiáló tudat. Ez a tudat, vagyis a freudi „tudattalan” fantáziáló, érzelmekkel és indulatokkal telített, nem-logikus tudat. Nem csupán evolúciós értelemben primérből működési mód, mint a logikus, kontrollált tudat, hanem funkcionális szempontból is. Önmagát afficiáló tudatot ugyanis külvilági érzetek nélkül is el tudunk képzelni, ilyen például az álmodó tudat, a skizofrén betegek deliráló tudata, vagy a hallucinogén szerek hatása alatt álló személyek tudata. Ennek a fordítottját ugyanakkor nem lehet elgondolni, hiszen a külvilág felé irányuló tudat észlelésébe mindig vegyülnek fantáziák is. Nincsen tehát észlelés fantázia nélkül, viszont nagyon is elképzelhető fantáziatevékenység észlelés nélkül.

Az előadás az álmot olyan sajátos értelemképződésként tárgyalja, amelynek során a külvilágtól izolált tudat saját magát facilitálja emlékekkel és fantáziákkal, az intencionális értelemalkotást pedig kizorítja a spontán értelemképződés. Az előadásban a spontán értelemképződést, a tudattalan gondolkodást vizsgálom az álomban és az álom felidézése során. Ki fogok térni a laboratóriumi álmokutatásokra is, amelyek megkülönböztetik a spontán módon felidéződő és az „elfeledett” álmokat. A pszichoanalitikus és a fenomenológiai leírások az előbbiekkal azonosítják az álmokat. Amellett érvelek, hogy ha kiterjesztjük vizsgálódásainkat az „elfeledett” álmokra is, a spontán értelemképződés mélyebb megértéséhez juthatunk el.

szummercs@gmail.com

Tari Annamária

Távterápia és a keretek hagyománya - hogyan változik a terapeuta szakmai attitűdje az online térben

Előadás

pszichoanalitikus, klinikai szakpszichológus, pszichoterapeuta

DIY. Tanácsadó Bt.

Visszagondolva, 2014-ben kezdtünk Moukhtar Luciával arról beszélni konferenciákon, hogy miként viszonyuljunk az online tér és okoseszközök által biztosított lehetőségekhez, milyen változást jelent ezen eszközök beemelése a pszichoterápiás munkába, hogyan gondolkodjunk önmagunk és az online tér kapcsolatáról és mit változtat ez a napi munkánkon. Azóta a távterápia még inkább teret nyert, ezért fontos gondolkodnunk arról, mennyiben és mit változtatnak meg az új keretek?

Hogyan viselkedünk az online térben, milyen szabályokat tartunk meg értelemszerűen a munkánkban és mik azok, melyeket elengedünk? Hogyan alkalmazkodunk azon észrevétlen vonásokhoz, mint például a csend és az idő hatása az online térben, és hogyan kezeljük az azonnali visszajelzések igénylésének nyomását?

Új terápiás forma lett a „hibrid” munkamód, mely a távterápia hasznosságát jelzi, amennyiben a páciens nem marad el óráról, ám kérdés, hogy az offline és online térben elhangzott értelmezések harmonikusan simulnak-e egymáshoz?

Megannyi kérdés, amit egyfelől a XXI. század, másfelől a kényszerű feltételek elénk állítanak.

info@tariannamaria.hu

Tóth-Varga Violetta¹, Düll Andrea²

Tereink és tárgyaink tudattalan üzenetei

Előadás

¹klinikai szakpszichológus, egyetemi adjunktus; ²intézetigazgató egyetemi tanár, az MTA doktora

¹⁻²ELTE Eötvös Loránd Tudományegyetem, PPK Ember-Környezet Tranzakció Intézet, ¹Pszichiátriai Gondozó Intézet Vác

Saját tapasztalatainkból és környezetpszichológiai kutatási eredményekből is tudjuk, hogy léteznek olyan szociofizikai környezetek, melyek a maguk társas és fizikai jellegzetességeivel együtt érzelemszabályozó funkcióval bírnak (Silbereisen, Noack, 1986) az általuk táplált érzéseink és gondolataink, illetve a velük folytatott interakcióink révén (Korpela, Hartig et al., 2001). De hogyan zajlik a környezeti érzelemszabályozás a szociofizikai környezetekben és milyen módon releváns ez a pszichoanalitikus gondolkodás számára?

Az előadásban a környezetpszichológia és a pszichoanalízis metszéspontjain keresztül áttekintjük, hogy a tudattalan tartalmak miképp manifesztálódhatnak a térben, illetve az egyének közötti tudattalan kommunikációnak milyen téri-tárgyi üzenetei lehetnek és milyen módon olvashatunk belőle.

A kortárs pszichoanalitikus gondolkodás számára evidens, hogy az interszubjektív mátrixon belül teszi meg értelmezéseit. A kapcsolati szemlélethez a környezetpszichológia a maga tranzakcionalitásával oly módon csatlakozhat, hogy az értelmezési keretet kitágítja a szociofizikai környezeti kontextus kölcsönösen egymásra ható jellegével – ami egyébként bizonyos vonatkozásban tetten érhető több klasszikus szerző, pl. Winnicott vagy Bion munkásságában is.

Az előadásban bemutatjuk, hogy miképp tud egy szociofizikai tér jó holding és handling funkciót biztosítani a környezethasználó számára, vagy mi módon képes egy tér tartalmazni nehéz érzéseket. Példákon keresztül szemléltetjük, hogy a tárgyak és a tér szervezése hogyan függ össze az egyén lehetséges viszonyulásaival, kapcsolódásaival (akár a terápiás térben is), és azt is megvizsgáljuk, hogy az interperszonális kapcsolatok térbeli leképeződése miként detektálható a szociofizikai környezet megfigyelése révén. Mindez többletjelentést adhat a megértendő, vagy már részben megértett dinamikai folyamatokhoz.

toth-varga.violetta@ppk.elte.hu

Treuer Tamás

A nőgyűlölet eredete a patriarchális társadalomban: pszichodinamikai megfontolások

Előadás

pszichiáter, pszichoterapeuta, PhD.
Rózsakert Medical Center

Napjainkban a patriarchális társadalom lassú felbomlása mellett egyre erősödnek a nőekkel szembeni előítéletek, félelmek, és ezzel együtt a gyűlöletkeltő elemek a közbeszédben és a párkapcsolatokban. A szerző kultúrtörténeti áttekintésében bemutatja a mizogínia eredetét, és ezzel összefüggésben a feminizmus négy hullámára adott társadalmi reakciókat. Áttekinti azt is, hogy a kora pszichoanalitikus elméletek hogyan táplálták a férfiak félelmét a nőekkel szemben és milyen egyoldalú volt a korai pszichoanalízis nőiségképe és ez milyen formában jelenik meg ma is az elméleti szövegekben. Hogyan tévedhetett ekkorát Freud, modern korunk egyik nagy zsenije a nőekkel kapcsolatban? Az az ember, aki a saját és mások érzelmi nehézségeinek érzékeny önvizsgálatából képes volt megteremteni a személyiségműködés, a pszichopatológia és a kezelés egyetemes megértését és alapjait? Hogyan tévedhetett ekkorát Ferenczi, modern korunk másik nagy zsenije szintén a nőekkel kapcsolatban? Az az ember, akit ma az interszubsztívitás korai előfutáraként is tisztelünk? Az előadás társadalompszichológiai, egyéni fejlődéslélektani folyamatok transzgenerációs mikrotraumáinak szerepére is rámutat a nőgyűlölet jelenségének fenntartásában. A közösségi média incel ("involuntary celibates", magyarul "önkéntelen cölibátus" rövidítése), csoportjainak identitásképzése is sajnálatosan rájátszik ezekre az egyéni és közösségi előítéletekre, amelyek egymást erősítve gátolják a nők egyenjogúsítási törekvéseit. A szerző hipotézise szerint az egyéni mikrotraumák generációs ismétlődése és ezek pszichodinamikai összejátszása nagyon megnehezíti a nőgyűlölettel szembeni küzdelmet.

mprivate3@gmail.com